

KOAH Öz-Etkililik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *KOAH Öz-Etkililik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24954>

Özet

KOAHA Öz-Etkililik Ölçeği (Chronic Obstructive Pulmonary Disease Self-Efficacy Scale), kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAHA) tanısı almış bireylerin, hastalık yönetimi ve semptomlarla başa çıkma becerilerine dair sahip oldukları güven düzeylerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, orijinal olarak yabancı dilde geliştirilmiş bir enstrümanın **Türkçe uyarlamasıdır**. Uyarlama çalışması Mağfiret ve Mirici (2002) tarafından gerçekleştirilmiş olup, ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır. Ölçek, hastaların özellikle nefes darlığı, egzersiz, duygusal durum yönetimi ve tedaviye uyum gibi kritik alanlardaki **öz-etkililik** inançlarını ölçmeyi hedefler.

Öz-etkililik, Sosyal Bilişsel Teori bağlamında, bireyin belirli sonuçları üretecek eylemleri başarıyla gerçekleştirme kapasitesine olan inancını ifade eder. Kronik bir hastalık olan **KOAHA** ile yaşam, sürekli yönetim ve davranış değişiklikleri gerektirdiğinden, yüksek öz-etkililik düzeyleri daha iyi sağlık sonuçları ve yaşam kalitesi ile ilişkilendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler

KOAHA, Öz-etkililik, Kronik hastalık, Ölçek uyarlama, Psikometri, Akciğer hastalığı, Nefes darlığı, Öz-etkililik

Yazarlar

Mağfiret, K., Mirici, A. (Türkçe Uyarlama)

Amaç

Ölçeğin temel amacı, **KOAHA** hastalarının günlük yaşamlarında karşılaştıkları zorlukları karşılarında kendi yeteneklerine ne kadar güvendiklerini nicel olarak belirlemektir. Bu, klinisyenlerin ve araştırmacıların, hastaların hangi alanlarda (örneğin, fiziksel aktivite, sosyal katılım veya ilaç yönetimi) daha fazla destek veya eğitim ihtiyacı olduğunu tespit etmelerine olanak tanır.

Ölçek, sağlık profesyonellerine, hastaların hastalık yönetimi davranışlarına olan motivasyonlarını ve adaptasyon yeteneklerini değerlendirmede standart bir ölçüm aracı sunar. Elde edilen öz-etkililik skorları, kişiselleştirilmiş rehabilitasyon ve eğitim programlarının planlanmasında kritik öneme sahiptir.

Yapı

KOAHA Öz-Etkililik Ölçeği, psikolojideki temel kavramlardan biri olan **öz-etkililik** (self-efficacy) yapısını ölçmektedir. Öz-etkililik, bireyin belirli bir eylemi başarıyla gerçekleştirebileceğine dair

inanc?d?r ve Bandura'n?n Sosyal Bili?sel Teorisi'nin merkezinde yer al?r. Kronik hastal?k ba?lam?nda, bu yap? genellikle alt boyutlara ayr?l?r.

Ölçek, muhtemelen KOAH hastalar?n?n ya?ad??? spesifik zorluklara odaklanan çok boyutlu bir yap?y? yans?tmaktad?r. Tipik alt yap?lar aras?nda; nefes dar??? ile ba?a ç?kma öz-etkilili?i, fiziksel aktivite öz-etkilili?i, olumsuz duygularla ba?a ç?kma öz-etkilili?i ve ilaç/tedaviye uyum öz-etkilili?i bulunabilir. Bu alt boyutlar, KOAH yönetiminin karma???k do?as?n? kapsaml? bir ?ekilde de?erlendirmeye yard?mc? olur.

Geçerlik

Ma?firet ve Mirici (2002) taraf?ndan yürütülen uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in Türkçe formunun geçerli?inin incelenmesi gerekmektedir. Geçerlik, ölçe?in gerçekten ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ölçüp ölçmedi?ini gösterir. Bir uyarlama çal??mas?nda genellikle kullan?lan geçerlik türleri ?unlard?r:

Kapsam Geçerli?i: Ölçek maddelerinin, KOAH hastalar?n?n öz-etkililik alan?n? yeterince temsil edip etmedi?i uzman görü?leri ile de?erlendirilmi?tir.

Yap? Geçerli?i: Ölçe?in teorik yap?s?n? desteklemek amacıyla, maddelerin beklenen faktör yap?s? alt?nda toplan?p toplanmad???n? gösteren Faktör Analizi yöntemleri kullan?lm??t?r.

Kriter Geçerli?i: Ölçek skorlar?n?n, daha önceden geçerli?i kan?tlanm?? benzer ölçekler (örne?in, genel öz-etkililik ölçekleri veya ya?am kalitesi ölçekleri) ile korelasyonu incelenmi?tir (yak?nsak geçerlik).

Güvenirlik

Güvenirlik, ölçe?in tutarlılık ve istikrar derecesini ifade eder. Ma?firet ve Mirici (2002) çal??mas?nda, Türkçe formun güvenilirli?inin de?erlendirilmesi için standart psikometrik yöntemler kullan?lm??t?r.

?ç Tutarlılık: Ölçe?in tüm maddelerinin ayn? yap?y? ölçme derecesini belirlemek için **Cronbach Alfa** katsay?s? hesaplanm??t?r. Bu katsay?n?n yüksek olması (genellikle .70 ve üzeri), ölçe?in iç tutarlılı???n?n yeterli olduğunu gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Ölçek skorlar?n?n farklı zamanlarda uyguland???nda tutarlılı???n? de?erlendirmek amacıyla, belirli bir süre arayla ayn? kat?l?mc?lara tekrar uygulanarak korelasyon katsay?s? hesaplanm??t?r.

Faktör Analizi

KOAHA Öz-Etkililik Ölçeği'nin orijinal yap?s? genellikle çok boyutludur. Türkçe uyarlama çal??mas?nda (2002), ölçe?in faktör yap?s?n?n Türk kültürüne ve hasta popülasyonuna uygun

olup olmadığını belirlemek için Faktör Analizi gerçekteşirilmştir.

Yapılan analizde, ölçeğin orijinal çok faktörlü yapışın (örneğin, 3 veya 4 faktör) korunup korunmadığı incelenmiştir. Bu analiz, ölçeğin teorik yapışın ampirik verilerle ne ölçüde desteklendiğini gösterir ve ölçek skorların yorumlanması için temel oluşturur.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama

Format: Öz-bildirim ölçeği. Öz-etkililik ölçekleri genellikle Likert tipi derecelendirme kullanır (Örn: 1=Kesinlikle yapamam; 10=Kesinlikle yapabilirim).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Klinik Popülasyon

Yaş Grubu: Yetkinler (Genellikle KOAH tanış alan 40 yaş ve üzeri bireyler)

Popülasyon Detayları: Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOAHA) tanış almış hastalar.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup halinde uygulanabilen, kağıt-kalem ya da dijital formatta öz-bildirim yöntemi.

Anahtar Kelimeler

KOAHA yönetimi, Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı, Öz-etkililik inancı, Mağfiret ve Mirici, Psikometri, Sosyal Bilişsel Teori, Ölçek geliştirme

İzinler, Ücret ve Test Yayı

Test Yayı (Uyarlama): 2002

İzinler ve Ücret: Ölçeğin bilimsel ve akademik amaçlı kullanımında genellikle yazarlardan izin alınması tavsiye edilir. Ticari kullanım koşulları için telif hakları sahiplerine başvurulmalıdır.

Kaynaklar

Mağfiret, K. ve Mirici, A. (2002). KOAHA Öz-etkililik Ölçeği Türkçe formu'nun geçerlilik ve güvenilirliği. *Atatürk Üniversitesi Tıp Dergisi*, 34(3), 61-66.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

[koah-oz-etkililik-olcegi-toad.pdf](#)

KOAÖ Öz-Etkililik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri bu kaynakta sağlanmamıştır.

ARABPSYCHOLOGY.COM